

Adres Bureau Regioburgemeesters
Kalvermarkt 53
2511 CB Den Haag

E-mail secretariaat@regioburgemeesters.nl

Onderwerp Onderzoek Autoriteit Persoonsgegevens TOOI

Datum 6 maart 2026

Aan de leden van de vaste Kamer-
commissie Justitie en Veiligheid van de
Tweede Kamer, per mail via de griffier

Geachte leden van de vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid,

Op 6 maart jl. heeft u een brief ontvangen van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), over de bevindingen uit het onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens door de Teams Openbare Orde Inlichtingen (TOOI) van de politie. In reactie op deze brief geven wij u een aantal punten mee over het belang van TOOI-informatie voor de handhaving van de openbare orde in onze gemeenten en de wijze waarop wij onze gezagsrol ten aanzien van het TOOI invullen.

Allereerst spreken wij onze waardering uit voor het feit dat de AP onderzoek heeft gedaan naar TOOI en de wijze waarop de AP waakt over de grondrechten van burgers. Het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van burgers onderschrijven wij ten eerste. TOOI werkt net als andere politieonderdelen op basis van artikel 3 Politiewet, wat betekent dat er een 'niet meer dan geringe inbreuk' mag worden gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen. Hoewel de AP de huidige wettelijke grondslag als ontoereikend beoordeelt, is dit wel de basis – door de wetgever bepaald - waarop TOOI op dit moment werkt en waarop wij als burgemeesters onze gezagsrol invullen. Wij betreuren het overigens te eerste dat wij door de AP niet betrokken zijn in het onderzoek, terwijl er wel uitspraken worden gedaan over hoe wij als burgemeesters onze gezagsrol invullen.

Belang van TOOI-informatie

Zoals bekend spelen er grote (internationale) maatschappelijke vraagstukken die spanningen, onrust en soms polarisatie in de samenleving met zich meebrengen. Het uiten van onvrede over maatschappelijke thema's via demonstraties is een grondrecht en wordt optimaal gefaciliteerd door het lokaal gezag. Wij vinden het van groot belang dat onze democratische rechtstaat ruimte biedt voor deze uitingen van ongenoegen, ongeacht welke politieke of maatschappelijke stroming dit betreft. Regelmatig zien wij echter dat onvrede omslaat in (grootschalige) openbare ordeverstoringen waarbij de politie het moet ontgelden, publieke voorzieningen worden vernield en goedwillende demonstranten en omstanders in het nauw komen. Daar waar de grens van legitieme demonstratie of evenement naar ernstige openbare ordeverstoringen wordt overschreden, is het onze taak om op te treden en de orde te herstellen. Liever nog voorkómen wij escalatie.

Een goede informatiepositie is cruciaal om inzicht te krijgen in de openbare orde risico's die demonstraties en evenementen met zich mee kunnen brengen. Zo kunnen wij tijdig en met zo min mogelijk (gewelds)middelen ingrijpen en ordeverstoringen voorkomen of beperken. Informatievergaring is een politiebrede taak; van de agent op straat, tot de analisten en open-source-intelligence, met uiteindelijk het TOOI als sluitstuk in de informatievergaring op het gebied van de openbare orde. TOOI verzamelt informatie door te spreken met burgerinformanten, die deze informatie vrijwillig delen met de politie. Deze informatie kan veelal niet op andere manieren vergaard worden. Met deze informatie wordt het gezag tijdig in positie gebracht om de juiste maatregelen te kunnen nemen in het kader van het handhaven van de openbare orde. Voor ons als burgemeesters kan TOOI-informatie dan ook het verschil maken tussen grootschalige rellen, met alle gevolgen voor mensen en hun bezittingen van dien, en een rustig verlopen betoging.

Invulling gezagsrol

De AP stelt dat burgemeesters onvoldoende in staat zijn om op een betekenisvolle manier invulling te geven aan het gezag over TOOI. Zoals gezegd betreuren wij het dat er door de AP uitspraken gedaan worden over de wijze waarop burgemeesters hun gezagsrol ten aanzien van de openbare orde invullen, zonder dat wij geïnterviewd of geconsulteerd zijn tijdens het onderzoek. Daarnaast bestrijden wij ten eerste dat er geen sprake zou zijn van een betekenisvolle invulling van de gezagsrol. Waarbij we benadrukken dat het oordeel of de gezagsrol "betekenisvol" of "voldoende" wordt ingevuld, aan het lokale gezag zélf is, dat op zijn beurt verantwoording aflegt aan de gemeenteraad.

Wij erkennen dat de werkzaamheden van TOOI en de rol van de burgemeester daarbij jarenlang relatief onbekend zijn geweest, ook voor ons. De afgelopen jaren zijn wij ons echter terdege bewust geworden van het feit dat de aard van werkzaamheden van TOOI maakt dat extra inspanningen om onze gezagsrol op passende wijze in te vullen op zijn plaats zijn. Juridisch gezien is er weliswaar geen noodzaak om de rol van burgemeesters ten opzichte van TOOI op andere wijze in te vullen dan gebruikelijk is bij politie-onderdelen die werken op basis van artikel 3 Politiewet. Maar omdat de taakuitvoering van het TOOI grotendeels plaatsvindt buiten het zicht van burgers, gemeenteraad en pers, - dit is noodzakelijk om de identiteit van informanten te beschermen en hun veiligheid te waarborgen - vinden wij dat vanuit maatschappelijk oogpunt bestuurlijk toezicht op het TOOI bijzondere aandacht verdient.

Om dit bestuurlijke toezicht nader in te kleuren, hebben de regioburgemeesters in februari 2024 twee landelijke handreikingen TOOI vastgesteld.¹ Uitgangspunt is dat elke burgemeester zelf verantwoordelijk is voor het bestuurlijk toezicht op de werkzaamheden die TOOI verricht ten behoeve van zijn/haar gemeente; het betreft hier immers het lokaal gezag. Bestuurlijk toezicht betekent nadrukkelijk niet dat de burgemeester betrokken dient te zijn bij de dagelijkse werkzaamheden van TOOI.

¹ Zie: <https://www.regioburgemeesters.nl/documentatie/tooi/>

Bestuurlijk toezicht op het TOOI vindt plaats aanvullend op de professionele controle binnen de beheerslijn van de politie, vanuit vertrouwen in de professie. Onderdelen van het bestuurlijk toezicht zijn het vaststellen van beleidskaders voor TOOI, bij gevoelige casuïstiek richting bieden aan de professie en een steekproefsgewijze controle op de taakuitvoering achteraf. Om burgemeesters hierbij te ondersteunen en adviseren zijn het afgelopen jaar regionale adviescommissies TOOI opgericht.

Met behulp van de landelijke handreikingen geven burgemeesters invulling aan het bestuurlijk toezicht op de taakuitvoering van het TOOI, conform het geldende wettelijk kader. Echter, zoals de AP ook constateert, is in de proactieve fase van informatie-vergaring nog niet altijd duidelijk in welke gemeente zich uiteindelijk een concrete openbare ordeverstoring zal voordoen. Daardoor kan zich de (tijdelijke) situatie voordoen dat niet duidelijk is welke burgemeester het gezag is ten aanzien van de TOOI-inzet. In dit geval kan de regionale adviescommissie TOOI het gesprek met de politie voeren en adviseren over de proportionaliteit en subsidiariteit van de TOOI-inzet. De AP stelt dat de door ons genomen maatregelen niet kunnen waarborgen dat op betekenisvolle wijze invulling gegeven wordt aan het gezag over het TOOI. Omdat de adviescommissies pas recent gestart zijn, is het echter nog te vroeg om vast te stellen in hoeverre de nieuwe werkwijze bijdraagt aan de invulling van het bestuurlijk toezicht op TOOI, hoewel de eerste ervaringen positief te noemen zijn. De landelijke handreikingen en regionale adviescommissies worden komende tijd verder geïmplementeerd in de eenheden; dit proces wordt door ons gemonitord.

Met deze brief brengen wij enige nuance aan in de stevige conclusies die de AP trekt. Zoals aangegeven, is TOOI-informatie essentieel om onze taken ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en veiligheid goed te kunnen uitvoeren. Wij zijn ons hierbij zeer bewust van het belang van het eerbiedigen van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen en hebben er vertrouwen in dat de politie hier zorgvuldige afwegingen in maakt, waarbij wij als gezag op verschillende momenten betrokken zijn.

Hoogachtend,

Hubert Bruls
Voorzitter Regioburgemeesters